

RIIGIKOGU RIIGIEELARVE KONTROLLI KOMISJONI TEGEVUSE
ARUANNE
(september 2010 – veebruar 2011)

Riigikogu riigieelarve kontrolli erikomisjon moodustati Riigikogu 2007. aasta 10. mai otsusega järgmises koosseisus: Tõnis Kõiv (aseesimees), Tarmo Mänd, Hannes Rumm, Toomas Trapido, Ken-Marti Vaher ja Toomas Varek (esimees). Komisjoni liikmete asendusliikmed olid: Hannes Astok, Ester Tuiksoo, Indrek Saar, Mart Jüssi, Toomas Tõniste, Tiit Kuusmik.

Komisjoni töö eesmärgiks on koostöös Riigikontrolliga tagada kontroll Vabariigi Valitsuse üle riigieelarve täitmise ning riigi vara ja riigieelarve vahendite säästliku, tõhusa, mõjusa ja õiguspärase kasutamise osas. Selle saavutamiseks vaatab komisjon läbi riigi majandusaasta koondaruande ja selle kontrolliaruande ning avaliku sektori auditeerimise küsimusi, arutab Riigikontrolli kontrolliaruandeid, ülevaateid ja riigikontrolöri tõstatatud olulisi küsimusi, teavitab Riigikontrolli probleemidest, mis jõuavad komisjoni liikmeteni ameti- ja eraisikutega suhtlemisel ning võtab seisukohti Riigikontrolli tegevuse takistamise juhtude kohta.

Lähtuvalt Riigikontrolli auditiplaanist on töövaldkonnad komisjoni liikmete vahel jaotatud järgmiselt: Haridus- ja Teadusministeerium, Kultuuriministeerium, Sotsiaalministeerium – Toomas Varek; Keskkonnaministeerium ja Põllumajandusministeerium – Toomas Trapido; Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Rahandusministeerium – Hannes Rumm; Justiitsministeerium ja Kaitseministeerium – Ken-Marti Vaher; Siseministeerium, maavalitsused ja kohalikud omavalitsused – Tõnis Kõiv; Välisministeerium, Riigikantselei ja põhiseaduslikud institutsioonid – Tarmo Mänd.

Lõppeval aruandeperioodil on toimunud 18 istungit, kus komisjon on menetlusse võtnud 26 auditiaruannet. Komisjoni istungitel on osalenud Riigikontrolli esindajad, kutsutud on olnud vastava auditivaldkonnaga seotud ministeeriumide kantslerid, asekanstlerid ja teised ametiisikud, vajaduse korral on kutsutud ka ministreid ning asjassepuutuvaid eraisikuid. Üldist avalikku huvi pakkuvate komisjoni otsuste kohta on avaldatud pressiteateid. Ülevaade komisjoni menetluses olnud materjalidest ja nende menetlemise tulemustest on esitatud käesoleva aruande lisas.

Lisaks kontrolliaruannete arutamisele on komisjon tegelenud erinevate teemade ja küsimustega, mis on jõudnud komisjoni nende kaudse või otsese seotuse tõttu aruannetega. Korraldatud on üks erakorraline istung, kolm ühisistungit. Koostatud on raport teemal „Väärteotrahvide laekumine“. Komisjon on jätkuvalt pööranud erilist tähelepanu majanduse hetkeolukorra jälgimisele ning Euroopa Liidu vahendite rakendamisele ja kasutamisele.

Olulisemad komisjonis käsitletud teemad olid järgmised:

1. Riigikontrolör Mihkel Oviir andis ülevaate Riigikontrolli strateegiast ja arengusuundadest. Komisjon võttis informatsiooni teadmiseks.

2. Komisjon korraldas ühisistungi koos rahanduskomisjoniga auditiaruande „Riigi ettevõtlustoetuste mõju Eesti majanduse konkurentsivõimele“ aruteluks. Kutsutud olid Riigikontrolli esindajad, Rahandusministeeriumi aseksler Ivar Sikk, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna juhataja Tea Danilov ning teised ministeeriumide ametnikud. Arutelul keskenduti probleemile, kas perioodil 2004–2009 riigi jagatud ca 7,4 miljardit krooni ettevõtlustoetusi on aidanud parandada Eesti majanduse konkurentsivõimet tervikuna ning kuidas saaks suurendada toetuste mõju. Riigikontrolli hinnangul pole toetused auditeeritud tegevusalade konkurentsivõimet parandanud. Eesti ettevõtete vähene tootlikkus ja ekspordivõime ei ole toetuste mõjul oluliselt suurenenud. Ettevõtlustoetuste vähese mõjususe põhjuseks on jäik, rõhuasetusteta ning killustatud toetuste süsteem. Olemasoleva toetuste jagamise põhimõtetega jätkamisel jääb toetuste mõju ettevõtete konkurentsivõime kasvule juhuslikuks ega aita seega tulevikus kaasa riigi majanduse konkurentsivõime paranemisele.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusarengu osakonna juhataja Tea Danilov selgitas komisjonis ministeeriumi seisukohta, et auditi hindamisel ja tõlgendamisel ei arvestatud kõrvalmõjusid. Esiteks majandusnäitajaid uuriti buumiajal, mil ehitus- ja kinnisvarasektor kasvatasid tegevusmahtusid ja hõiveti teiste tegevusalade arvelt. Teiseks küsiti ettevõtete hinnanguid kriisiajal, mil paljud ettevõtete poolt buumiajal püstitatud eesmärgid olid muutunud ebareaalseks ja saavutamatuks. Kolmandaks oleks tulnud arvestada, et projektide elluviimine ja sellele järgnev majanduslike mõjude ilmumine on pikaajalised protsessid. Pr Danilov lisas, et ministeeriumis arvestatakse enamike Riigikontrolli soovitusetega, leides, et need langevad suures osas kokku ettevõtluspoliitika tugevdamise ja edasiarendamise plaanidega. Rahandusministeeriumi aseksler Ivar Siku sõnade kohaselt arvestab ka Rahandusministeerium Riigikontrolli soovitusetega ning lisas, et strateegiline eesmärk, meetmete valikud, struktuurivahendite planeerimine on märksõnad, millele pööratakse enim tähelepanu järgmisel perioodil. Komisjonid võtsid aruande ja sellekohase informatsiooni teadmiseks.

3. Komisjon arutas oma istungil Rahandusministeeriumi koostatud suvist majandusprognoosi ning ülevaadet valmisolekust euro kasutuselevõtuks. Teemadest tegid ülevaate Rahandusministeeriumi kantsler Tea Varrak ja teised Rahandusministeeriumi ametnikud. Komisjon võttis informatsiooni teadmiseks.

4. Tutvunud Riigikontrolli auditiga „Täiskasvanute täiendus- ja ümberõpe“ tões komisjon, et täiskasvanute täiendus- ja ümberõppe korraldus ei ole süsteemne, läbi mõeldud ega toeta kvalifikatsiooni omandamist või selle täiendamist. Kuigi täiskasvanute koolitustegevuse rahastamiseks kulutab riik

aastatel 2008–2013 ligi kaks miljardit krooni, ei ole suudetud luua ühtset seisukohta sellest, millise kvalifikatsiooniga tööjõudu muutavas majanduskeskkonnas vajatakse. Samuti puudub riigis koolituste planeerimiseks ning tulemuste hindamiseks asjakohane ülevaade toimunud koolitustest, kulutatud rahast ja nende abil saavutatud tulemustest. Kuulanud ära Haridus ja Teadusministeeriumi asekanstleri Kalle Küttise ja täiskasvanuhariduse talituse programmijuhi Inna Laanemetsa, otsustas komisjon võtta aruane ja sellekohane informatsioon teadmiseks.

5. Auditi „Valdade ja linnade osalemine äriühingutes ja sihtasutustes“ arutelul osalesid Eesti Linnade Liidu tegevdirektor Jüri Võigemast, Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirektor Ott Kasuri, Siseministeeriumi, Rahandusministeeriumi ja Riigikontrolli esindajad. Auditi ülevaatest ilmnes, et omavalitsused ei ole enamasti seadnud auditeeritud äriühingutes ja sihtasutustes osalemisele jälgitavaid eesmärke. Auditeeritud ühingute juhtimise korralduses esines aga olulisi puudusi, mistõttu ei ole avalikud huvid omavalitsuse osalusel tegutsevates ühingutes hästi kaitstud. Auditiaruandes leiab Riigikontroll, et eelkõige tuleks omavalitsuse ühingutes oma osa paremini täita nõukogul, mille olemuslik ülesanne ongi järelevalve ühingu tegevuse õiguspärasuse ja juhatusele seatud eesmärkide täitmise üle.

Eesti Linnade Liidu tegevdirektor Jüri Võigemast informeeris komisjoni, et omavalitsuse osalemise eraõiguslikus juriidilises isikus otsustab valla- või linnavolikogu. Valla- või linnavalitsuse ülesanne on viia ellu volikogu tahe, kinnitades ühingu juhtorganid ning rakendades muid asjakohaseid abinõusid omavalitsuse huvide teostamiseks ühingus. Eesti Maaomavalitsuste Liidu direktor Ott Kasuri lisas, et kohalikud omavalitsused on valinud mõne avaliku teenuse osutamiseks äriühingu või sihtasutuse vormi ka majanduslikel kaalutlustel. Ühingus osalemine on põhjendatud vajadusega hajutada valla laenukoormust.

Komisjonis nõustuti Riigikontrolli ettepanekuga koostada konkreetsete tulevikuplaanide tarvis arengudokument või strateegia, mille täitmist hinnatakse kord aastas koos majandusaasta aruandega. Samuti peaks valla- või linnavalitsus andma volikogule regulaarset tagasisidet, kuidas on ühingule seatud eesmärke saavutatud, millest omakorda peaks volikogu kujundama seisukoha ühingus osalemise vajalikkuse kohta. Komisjon võttis aruande ja sellekohase informatsiooni teadmiseks.

6. Komisjon korraldas ühisistungi koos rahanduskomisjoniga auditiaruande „Riigikontrolli aruane riigi 2009. aasta majandusaasta koondaruande kohta” ning „Ülevaade riigi vara kasutamisest ja säilimisest 2009. aastal“ aruteluks.

Riigi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruanne kajastab Riigikontrolli arvates olulises osas õigesti ja õiglaselt riigi finantsseisundit, lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ning rahavoogusid. Välja arvatud Kultuuriministeeriumi kohta tehtud märkus, täpsemalt Peterburi Jaani kiriku renoveerimise kohta, mille

puhul on Eesti Kontsert rikkunud riigieelarve seadust, võttes laenu ja ületades lepingu sõlmimisel seaduses kehtestatud piirmäära. Tööde tellimisel ja lepingute sõlmimisel ei ole järgitud riigihangete seadust. Lisaks on kiriku omandiõiguse küsimus jätkuvalt lahendamata. Riigikontrolör Mihkel Oviir ja Riigikontrolli peakontrolör Tarmo Olgo andsid ülevaate ka riigi vara kasutamisest ja säilimisest 2009. aastal. Riigikontroll leidis, et riigil pole terviklikult hõlmavat ettevõtluspoliitikat. Majanduse konkurentsivõime kasvule loodab riik kaasa aidata peamiselt Euroopa Liidu toetustega, kuid nende mõju tootlikkuse ja ekspordi kasvule on olnud väike. Eesti riik on kriisiga küll hästi kohanenud ja kulusid optimeerinud, kuid prognooside kohaselt ei suurene märkimisväärselt majanduse konkurentsivõime ega ole ette näha ka muudatusi majanduse struktuuris. Konkurentsivõime suurendamiseks napib ettevõtetel raha ja riigi süsteemset tuge.

Riigikontroll paneb otsustajatele südamele:

- Et riigi rahanduse hea seis võib osutada näiliseks ja hapraks, kui ei keskenduta majanduse konkurentsivõime kasvatamisele ja valdkondade jätkusuutlikule arendamisele.
- Et ikka veel on ellu viimata olulisi reforme, mis valitsuse ja Riigikogu otsustavust ootavad.
- Et otsuseid tuleb langetada kaugemale ette vaadates ja senitehtu mõju rohkem hinnates.

Komisjonid otsustasid võtta informatsioon teadmiseks.

7. Riigikontrolli auditiaruande „Riigimetsamajandamise jätkusuutlikkus“ arutelule oli kutsutud Keskkonnaministeeriumi kantsler Rita Annus ja Riigikontrolli esindajad. Arutelul selgus, et Riigikontroll ja Keskkonnaministeerium on eriarvamusel. Riigikontroll leiab, et Riigimetsa Majandamise Keskus raiub riigimetsa parimat osa hoogsamalt, kui sellelaadne mets jõuab end taastoota. Keskkonnaministeeriumi kantsler Rita Annus aga selgitas ministeeriumi seisukohta, et riigimetsade majandamine lähtub Riigikogus heaks kiidetud metsapoliitika ja metsanduse arengukava eesmärkidest ning on jätkusuutlik. Komisjon otsustas tulla nimetatud teema juurde tagasi.

8. Auditi „Kohalike teede hoiu korraldamine“ arutelul osalesid Eesti Linnade Liidu tegevdirektor Jüri Võigemast, Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirektor Ott Kasuri, Eesti Maaomavalitsuste Liidu rahandusnõunik Märt Moll ning Riigikontrolli esindajad. Arutelul informeerisid Riigikontrolli esindajad, et mitmed omavalitsused ei ole teehoidu korraldades järginud pikemat aega seadust. Nende hinnangul on nõuete täitmata jätmise üheks tagajärjeks see, et ei ole võimalik veenduda, kas omavalitsus on rakendanud piisavalt meetmeid ohutu liiklemise tagamiseks kohalikul teel. Kohalike teede hoiu rahastamisvajadust ei ole Eestis kindlaks tehtud. Seetõttu on ka poliitikute

erinevad seisukohad, kui palju tuleb eraldada maksutuludest kohalike teede hoiuks, oletuslikud ega tugine tegelikule vajadusele

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi asekanstler Eero Pärnmäe selgituste kohaselt on Vabariigi Valitsuse moodustatud valitsuskomisjoni ja Omavalitsusliitude Koostöökogu läbirääkimistel transpordi- ja teede töörühmas korduvalt arutatud võimalusi töötada välja metoodika kohalike teede investeeringute vajaduse arvestamiseks. Takistuseks olnud asjaolu, et enamik kohalikke omavalitsusi ei pea neile kuuluvate teede üle varalist arvestust, määramata on vastavad tee seisunditasemed ning puudub ülevaade liikluskoormustest. Kohalike teede investeeringute või tervikuna hoiu rahastamise vajaduse väljaselgitamine on ministeeriumi arvates võimalik alles siis, kui arvestus teede üle omavalitsustes paraneb.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu rahandusnõunik Märt Moll selgitas, et põhjuseks on kohalike teede hoiu alarahastamine. Lisaks informeeris hr Moll, et juhul kui puudub alus teehoiu rahastamisvajaduse hindamiseks tervikuna ei ole otstarbekas eraldi metoodikat teede investeerimisvajaduste hindamiseks teha. Teehoiu rahastamiseks vajalike vahendite mahtu saab hinnata tulenevalt olemasoleva tee liigist, klassist, kattest, normatiividest seisundi kohta ja hoolde kohustuslikust või arvestuslikust perioodilisusest, arenguvajadusest ja arvestuslikust tööde maksumusest. Eesti Maaomavalitsuste Liit on sellega käesoleval aastal tegelnud ja esitanud järelepärimise, saamaks teada erinevate riigiteede liikidele tehtud kulusid m² tee kohta. Kuna nimetatud analüüs on veel lõpule viimata, saab metoodika ja arvestused esitada töö lõplikul valmimisel.

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi asekanstler Eero Pärnmäe ei nõustunud Riigikontrolli soovitusel algatada teeseaduse muutmine Maanteeameti kontrollipädevuse täiendamiseks, kuivõrd riigieelarves ja riigieelarvestrateegias puuduvad võimalused selle ülesandega kaasnevateks lisakulutusteks. Maanteeameti ametnikul on teeseaduse sätete kohaselt ka praegu volitus kontrollida kohalike teede seisundinõuete täitmist ja teha ettekirjutusi ning nende täitmata jätmise korral rakendada asendustäitmist või sunniraha seaduses sätestatud korras. Komisjon võttis aruande ja selle kohase informatsiooni teadmiseks.

9. Keskkonnaministeeriumi kanstler Rita Annus ning Keskkonnainvesteeringute Keskuse juhataste liige Andrus Kimber andsid ülevaate Euroopa Liidu struktuurivahendite ja välisvahendite kasutamisest 2010. aastal.

10. Tutvunud Riigikontrolli auditiga „Riigi tegevus puuetega inimeste ja töövõimetuspensionäride toetamisest”, tões komisjon, et praegune puuetega isikute ja töövõimetuspensionäride toetamise süsteem ei ole säästlik ega täida oma eesmäärke, sest riik ei suuda igakülgset inimeste puudest tulenevaid lisakulusid hinnata ning töövõimetuspensionäri suurus ei sõltu samal ajal teenitud tuludest. Sotsiaalministeeriumi asekanstler Riho Rahuoja informeeris komisjoni, et puuetega inimeste sotsiaaltoetuste seaduses olevad muudatused, millega viidi

puuetega tööealiste inimeste toetuste süsteem uutele alustele, jõustusid 1.10.2008. Kui varem oli igakuine toetus otseses sõltuvuses puude raskusastmest, siis nüüd määratakse tööealisel inimesel puudest tulenevad lisakulud. Toetuse määramisel võetakse lisakuludena arvesse mitmeid erinevaid kulukomponente: ravimid, transport, abivahendid, erivajadused riiete ja jalatsitele, suurenenud enesehooldus- ja majapidamiskulutused, kommunikatsioonivahendid. Toetuse eesmärgiks ei ole katta kõiki tegelikke lisakulusid, vaid kompenseerida osaliselt puudest tulenevad lisakulud. Puudega vanaduspensioniealistele inimestele kehtib jätkuvalt endine süsteem, kus lisakulusid ei tuvastata ning puude raskusaste määratakse tulenevalt kõrvalabi ja juhendamise vajadusest. Asekantsler lisas, et Sotsiaalministeerium on välja töötanud sotsiaalhoolekande seaduse muutmise eelnõu, millega reguleeritakse kohaliku omavalitsuse vastutusalas olevate sotsiaalteenuste täpsemad nõuded. Täna õigusruumis on reguleeritud kohalike omavalitsuste kohustus korraldada sotsiaalteenuseid. Samuti on sotsiaalhoolekande seaduses määratud iga konkreetse teenuse puhul märgitud, milliseid korraldab riik ja milliseid kohalik omavalitsus. Lisaks on lähiaastatel plaanis üle vaadata püsiva töövõimetuse määramise protsess ning võimaluse korral sisse viia muudatused, mille tulemusena saaks hakata töövõimetuse asemel hindama töövõimekust. Muudatuse eesmärgiks on inimeste aktiivsem tagasipöördumine tööhõivesse. Muudatusega kaasnevalt hakatakse hindama ka töövõimetuspensioni saamise tingimusi.

Riigikontrolli soovitus töövõimetuspensioni suuruse ja maksmise viimist sõltuvusse inimese töisest sissetulekust, s.t piirangute kehtestamist, tuleb asekantsler Rahuoja kinnituseel hoolikalt kaaluda, kuna süsteemi muutmise tulemus võib viia teatud hulga inimeste tööhõivest väljumiseni või mitteformaalse töötamiseni. Auditis pakutud muudatus tähendaks regulaarset sissetulekute kontrollimist ning töövõimetuspensioni suuruse muutmist või maksmise lõpetamist. Komisjon võttis auditi ja sellekohase informatsiooni teadmiseks.

11. Audit „Balti Kaitsekolledži 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta“ aruandes tõdeti, et Balti Kaitsekolledži 2009. aasta raamatupidamise aastaaruanne kajastab olulises osas õigesti asutuse finantsseisundit, lõppenud aruandeperioodi majandustulemust ja rahavoogusid. Vaatamata positiivsele üldhinnangule on jätkuvalt probleeme raamatupidamise, eelarvestamise ja raha sihipärase kasutamisega. Olulisemad tähelepanekud: kulude ja investeeringute eelarvestamisel ja tegemisel puuduvad jätkuvalt järjepidevad ja üheselt mõistetavad reeglid; sarnaselt eelmise aastaga ei ole käibemaksu tagastamist õigel ajal taotletud; kolledž on aasta jooksul teinud ettemakseid ilma eelnevalt kokkulepitud eesmärgita. Arvestades probleemide korduvat iseloomu saatis riigikontroll auditiaruande otse Eesti, Läti ja Leedu kaitseministritele. Kaitseministeeriumi siseauditi osakond käivitas kulude sihipärasuse kontrolliks

siseauditi. Komisjon tegi ettepaneku järgmisele komisjoni koosseisule korraldada väljasõiduistung Balti Kaitsekolledžisse.

12. Ühisistungil rahanduskomisjoni ja Euroopa Liidu asjade komisjoniga tutvustas Euroopa Kontrollikoja liige Kersti Kaljulaid Kontrollikoja aastaaruannet Euroopa Liidu eelarve täitmise kohta 2009. eelarveaastal. Kontrollikoja hinnangul annavad Euroopa ühenduste 2009. aasta raamatupidamisaruanded kõigis olulistes küsimustes tõepärase pildi Euroopa Liidu finantsolukorra ja tulemuste kohta. Tehingutes olulisi vigu ei esinenud. Kui Kontrollikoja auditijäreldus on positiivne Euroopa Liidu tulude, administreerimiskulude ja finantstegevuse kohta, siis kulugruppide kohta on auditijäreldus negatiivne. Kersti Kaljulaid märkis, et paljude vigade põhjus on reeglite keerukus.

Kontrollikoja soovitusel:

- Lihtsustada õigusraamistikke.
- Järelevalve- ja kontrollisüsteemid kulutõhusamaks.
- 2014. aastal algava finantsraamistiku koostamisel kaaluda põhjalikult, kas oleks eelarvestamisel võimalik keskenduda sisendite asemel pigem väljunditele.

Komisjonid võtsid informatsiooni teadmiseks.

13. Auditi „Investeeringute jaotamine Kultuuriministeriumis“ arutelul osales lisaks Riigikontrolli esindajatele ka Kultuuriministeriumi kantsler Siim Sukles. Arutelul tõdeti, et investeeringute jagamine Kultuuriministeriumis ei ole läbipaistev ega jätkusuutlik. Tähelepanu ei pöörata investeeringute otstarbekuse hindamisele. Menetlusprotsess ja otsustamise alused on puudulikud. Uute hoonete ehitamine või olemasolevate laiendamine peab toimuma ülejäänud valitsemisala kulude arvelt, sest investeeringutega kaasnevad finantskohustused ja tegevuskulude juurdekasv on suuremad kui Kultuuriministeriumi valitsemisala eelarve kasv ja edasised kasvuprognosid. Kultuuriministeriumi kantsler kinnitas, et varem on ministeriumis investeeringuteemaliste koosolekute protokollimisel esinenud puudujääke, kuid 2011. aasta teisest poolaastast on alustatud igakuiste investeeringuteemaliste koosolekute läbiviimist juhtkonna liikmete osavõtul ning koosolekul arutatut protokollitakse. Hr Sukles informeeris, et praegu peavad investeeringud läbima EASi nõuetele vastava teostatavuse-tasuvuse analüüsi, kuid selleks, et muuta nimetatud protsessi efektiivsemaks ja läbipaistvamaks, jätkab ministerium investeeringute jaotamise juhendite täiendamist. Plaanis on investeeringutoetuste eraldamise juhendi ja toetuse eraldamise protseduuri puhul täpsustada nõudeid menetlusele ja põhjalikumale dokumenteerimisele, mis tagaksid vastavuse haldusmenetluse seadusega. Hr Sukles nõustus Riigikontrolli soovitustega, et kontrolli tõhustamine Kultuuriministeriumi hallatavate riigiasutuste tehingute otstarbekuse ja seaduslikkuse üle on vajalik ja sellele pööratakse edaspidi rohkem tähelepanu. Samuti nõustus ta asjaoluga, et Kultuuriministerium peaks

olema jõulisemalt kaasatud oma valdkonda puudutavate investeerimisotsuste tegemisel. Samas on piiratud tööjõuressursi ja vähenenud rahaliste vahendite tingimustes raske käivitada toetuste kasutamise kohapealset sisulist kontrolli. Komisjon võttis aruande ja sellekohase informatsiooni teadmiseks.

14. Komisjon korraldas ühisistungi koos keskkonnakomisjoniga auditiaruannete „Järelevalve taimekaitsevahendite ja mineraalväetiste kasutamise üle“ ning „Pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise tulemuslikkus“ aruteluks. Kutsutud olid Riigikontrolli esindajad, Keskkonnaministeeriumi kantsler Rita Annus ning Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna juhataja Peeter Eek. Aruandest „Järelevalve taimekaitsevahendite ja mineraalväetiste kasutamise üle“ selgus, et veekvaliteedi head seisundit ei suudeta järelevalvet tugevdamata kogu Eestis säilitada. Veekvaliteet on halvenenud eriti nitraaditundlikul alal, kus põhja- ja pinnavette satub põllumajandustootmise käigus üha rohkem kahjulikke jääke. Selle põhjuseks on, et osa tootjaid ei järgi hea põllumajandustava reegleid ja järelevalve ei tegele põllumajandusreostuse avastamisega. Keskkonnaministeeriumi kantsler Rita Annus informeeris, et 2011. aastal on ministeeriumil kavas intensiivse põllumajandustootmisega piirkondades korraldada täpsem uuring pestitsiidijääkide dünaamika selgitamiseks kuude kaupa. Eelnimetatud uuringute tulemusena saab vajaduse korral planeerida edasisi tegevusi. Kantsler lisas, et veeseaduse põllumajandusosa muutmiseks on moodustatud tööühm, kuhu on kaasatud kõik huvirühmad. Lisaks jälgib ministeerium nii riikliku veeseire kui ka rakendusuringute tulemusi, et vajaduse korral korrigeerida nitraaditundliku ala piirkonda. Aruandest „Pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise tulemuslikkus“ aga selgus, et riik ei ole suutnud tagada seda, et pakendiettevõtted koguksid ja taaskasutaksid turule toodud pakendeid nõutud ulatuses. Selle peamiseks põhjuseks on puudulik järelevalve pakendiettevõtete, neid esindavate taaskasutusorganisatsioonide ning pakendijäätmete taaskasutajate üle ning elanike vähene teadlikkus pakendijäätmete kogumisest. Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna juhataja Peeter Eek nõustus enamiku Riigikontrolli soovitustega ning informeeris komisjone, et ministeeriumil on plaanis koostada pakendiseaduse muutmise eelnõu, millega kavandatakse reguleerida mitmeid auditi käigus selgunud probleeme, sh pakendite taaskasutustõendite väljastamist, andmete auditeerimist ning taaskasutusorganisatsioonide akrediteeringu tähtajaliseks muutmist. Hr Eek lisas, et elanikkonnalt pakendijäätmete kokkukogumise tõhustamisel näeb ministeerium olulist rolli kohalike omavalitsuste ja taaskasutusorganisatsioonide koostööl. Ühe abinõuna nähakse võimalust siduda pakendijäätmete kogumine korraldatud olemjäätmete veoga ja koguda pakendijäätmeid tekkekohal. Komisjonid võtsid aruanded ja informatsiooni teadmiseks.

15. Toimus kohtumine Leedu Parlamendi revisjonikomisjoni liikmetega: Loreta Graužinienė (esimees), Kazimieras Uoka (liige), Donalda Meiželytė Svilienė (liige), Andrius Mazuronis (liige), Lina Milonaitė

(nõunik), Rūta Petaraitienė (nõunik). Kohtumisel tutvuti komisjonide töökorraldusega, anti ülevaade Euroopa Liidu rahaliste toetuste süsteemi kontrollimisest ning räägiti komisjonide ja Riigikontrolli vahelistest koostöövormidest.

16. Komisjoni raporti „Väärteotrahvide laekumisest“, mille koostajaks oli komisjoni liige Hannes Rumm, arutelul osalesid Politsei- ja Piirivalveameti peadirektori asetäitja korrakaitsepolitsei alal Tarmo Miilits, Justiitsministeeriumi asekanstler Marko Aavik, Siseministeeriumi korrakaitse- ja kriminaalpoliitika osakonnajuhataja Priit Heinsoo, Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koja kanstler Sulev Lääne, Riigikontrolli peakontrolör Ines Metsalu. Komisjon kinnitas raporti, mille kohaselt on väärteo trahvide laekumine viimastel aastatel halvenenud, sest politsei poolt määratud, kuid riigieelarvesse laekumata jäänud trahvide summa oli 2010. aasta lõpul kasvanud 581 miljoni krooni ehk 37 miljoni euron. Raportis tõdetakse, et kolm aastat tagasi Riigikontrolli poolt esitatud soovitustest olukorra parandamiseks on rakendunud vähesed. Samuti venivad või on vigaselt käivitud erinevad IT-arendused, mille tõttu riigil puudub tänini usaldusväärne ülevaade trahvide menetlemise kohta, ning selleks kulub ebaefektiivselt palju aega ja tööjõudu. Riigieelarve kontrollikomisjoni raport peab vajalikuks väärteotrahvide muutmist Vabariigi Valitsuse jaoks esmatähtsaks tegevuseks, sest praegu on väärteotrahvidega tegelemine killustunud mitme ministeeriumi ja ametkonna vahel. Raport soovib Vabariigi Valitsusel läbi analüüsida võimalus koondada riigi nõuded võlgnike vastu ühte keskusesse ja suunata ühele isikule määratud trahvid sundtäitmiseks ühele kohtutäiturile.

17. Auditi „Avalike teenuste kvaliteet infoühiskonnas 2010“ aruandes tõdeti, et võrreldes 2007. aastaga ei ole avalike teenuste pakkumise kvaliteet infoühiskonnas oluliselt paranenud. Inimesele ei ole info teenuste kasutamise kohta endiselt veebilehtedelt kergesti kättesaadav ning avalikke teenuseid tarbides tuleb esitada põhjendamatuid dokumente, faktituvastusi või ametiasutusse kohale minna. Komisjoni istungil osalenud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi riigi infosüsteemide osakonna juhataja Margus Püüa nõustus Riigikontrolli soovitustega. Ta informeeris, et ministeeriumi eestvedamisel on läbi viidud hange „Riigi otsustusprotsessides osalemise ja kaasamise võimaluste laiendamine info- ja kommunikatsioonitehnoloogia poolt pakutavate võimaluste abil (e-demokraatia)“, mis muu hulgas hõlmab tegevust „Riigikontrolli e-teenuste standardi „Igaühe õigused e-riigis“ kvaliteedimärgi „Hea e-teenus“ statuudi loomine ja kvaliteedimärgi omistamise protseduuri väljatöötamine“. E-teenuste juurutamise ja taseme eest vastutavate riigiasutustega tehakse koostööd. Hr Püüa lisas, et Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi initsiatiivil toimub infosüsteemide andmevahetuskihi (X-tee) edasine arendamine, mis võimaldab andmekogudel ja registritel omavahel turvaliselt ning teatud volituste piires suhelda. Lisaks peab

ministeerium väga oluliseks kogu infoühiskonna teadlikkuse tõstmist. Komisjon võttis aruande ja informatsiooni teadmiseks.

18. Riigikontrolli aruande „Ülevaade valdade ja linnade maast“ arutelul osalesid Eesti Linnade Liidu tegevdirektor Jüri Võigemast, Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirektor Ott Kasuri, Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna juhataja Väino Tõemets ning Riigikontrolli esindajad. Kuulanud ära ülevaate ja saanud selgitusi asjaosalistelt, otsustas komisjon võtta informatsioon teadmiseks.

19. Tutvunud Riigikontrolli auditiga „Erikoolide ja alaealiste komisjonide järelaudit“ ja kuulanud ära Haridus- ja Teadusministeeriumi kantseri Janar Holmi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi noorteosakonna peaeksperdi Kadi Ilvese, tõdes komisjon, et riik pole probleemsete noortega tegelemisel edu saavutanud. Erikool on endiselt kallis, kuid vähetulemuslik mõjutusvahend alaealiste õigusrikkumiste ärahoidmisel ja vähendamisel. Vaatamata mitmele positiivsele algatusele, nagu erikoolide personali suurendamine ning täiendavate tugiteenuste pakkumine õpilase erikoolis viibimise ajal, pole õnnestunud oluliselt vähendada uute õigusrikkumiste toimepanekut erikoolist lahkunute hulgas. Ka alaealiste komisjonide töös pole olulisi muutusi toimunud. Komisjon võttis aruande ja informatsiooni teadmiseks.

Riigieelarve kontrolli komisjon soovib ka tulevikus kontrolliaruannete analüüsimise läbi aidata riigi kõrgeimal kontrolliasutusel tagada kontroll riigieelarve täitmise ning riigi vara ja riigieelarve vahendite säästliku, tõhusa, mõjusa ja õiguspärase kasutamise üle ning olulistest küsimustes informeerida parlamenti ja avalikkust.

Toomas Varek
Riigieelarve kontrolli komisjoni esimees

22. veebruar 2011

Lisa: Ülevaade riigieelarve kontrolli komisjoni menetluses olnud kontrolliaruannetest ja nende menetlemise tulemustest.

Ülevaade riigieelarve kontrolli komisjoni menetluses olnud kontrolliaruannetest ja nende menetlemise tulemustest
september 2010 - veebruar 2011

Nr	Kontrolliaruanne/analüüs	Esitamise aeg	Arutelu aeg	Arutelu tulemus
1	Valdade ja linnade osalemine äriühingutes ja sihtasutustes 2-1.9/10/50037/55	8.07.2010	18.10.2010	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Eesti Linnade Liidu tegevdirektori Jüri Võigemasti, Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirektori Ott Kasuri, Rahandusministeeriumi kohalike omavalitsuste finantsjuhtimise osakonna juhataja Sulev Liiviku ning Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna juhataja Väino Tõemetsa, otsustas komisjon võtta aruande ja sellkohase informatsiooni teadmiseks.
2	Sotsiaalministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60018/9	16.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
3	Kultuuriministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60013/10	16.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
4	Riigikantselei 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60024/5	20.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.

5	Justiitsministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60010/5	20.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
6	Haridus- ja Teadusministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60009/5	20.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
7	Välisministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60019/6	21.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
8	Siseministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60017/8	28.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
9	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60014/5	28.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
10	Põllumajandusministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60015/7	29.07.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.

11	Kaitseministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60011/5	2.08.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
12	Rahandusministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/10/60016/8	2.08.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
13	Riigi ettevõtlustoetuste mõju Eesti majanduse konkurentsivõimele 2-1.7/10/70011/13	25.08.2010	20.09.2010	Ühisistungil rahanduskomisjoniga tutvuti Riigikontrolli aruandega ja kuulati ära Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi majandusosakonna juhataja Tea Danilov, Rahandusministeeriumi asekanstler Ivar Sikk ning Rahandusministeeriumi riigirahanduse ja strateegia osakonna analüütik Mart Laatsits. Komisjonid võtsid informatsiooni teadmiseks.
14	Keskkonnaministeeriumi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/09/60012/9	31.08.2010	13.09.2010	Aruanne võetud teadmiseks.
15	Riigi 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus 2-1.8/09/60008/6.	1.09.2010	25.10.2010	Aruanne võetud teadmiseks.

16	Riigimetsa majandamise jätkusuutlikkus 2-1.7/10/70038/9-2	13.09.2010	25.10.2010	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Keskkonnaministeeriumi kantsleri Rita Annuse, otsustas komisjon antud teemat arutada edaspidi.
17	Täiskasvanute täiendus- ja ümberõpe 2-1.7/10/70001/22	17.09.2010	11.10.2010	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Haridus- ja Teadusministeeriumi üld- ja kutsehariduse asekancleri Kalle Küttise ning Haridus- ja Teadusministeeriumi täiskasvanuhariduse talituse programmijuhi Inna Laanmetsa, otsustas komisjon võtta aruande ja sellkohase informatsiooni teadmiseks.
18	Kohalike teede hoiu korraldamine 2-1.9/10/50039/35	4.10.2010	15.11.2010	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi asekancleri Eero Pärasmäe, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi teede- ja raudteeosakonna juhataja Ain Tatteri, Eesti Linnade Liidu tegevdirektori Jüri Võigemasti, Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirektori Ott Kasuri ning Eesti Maaomavalitsuste Liidu rahandusnõuniku Märt Molli, otsustas komisjon võtta aruande ja sellkohase informatsiooni teadmiseks.
19	Riigi tegevus puuetega inimeste ja töövõimetuspensionäride toetamisel 2-1.7/10/70018/28	26.10.2010	22.11.2010	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Sotsiaalministeeriumi asekancleri Riho Rahuoja ning Sotsiaalministeeriumi sotsiaalkindlustuse osakonna hüvitiste ja toetuste poliitika juhi Kati Lõbu, otsustas komisjon võtta aruande ja sellkohase informatsiooni teadmiseks.

20	Avalike teenuste kvaliteet infoühiskonnas 2010 2-1.7/10/70017/48	2.11.2010	07.02.2011	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi riigi infosüsteemide osakonna juhataja Margus Püüa, otsustas komisjon võtta aruande ja sellkohase informatsiooni teadmiseks.
21	Riigikontrolli arvamus Balti Kaitsekolledži 2009. aasta raamatupidamise aastaaruande kohta 2-1.8/10/60025/8	15.11.2010	10.01.2011	Tutvunud Riigikontrolli aruandega tegi komisjon ettepaneku korraldada väljasõiduistung Balti Kaitsekolledžisse.
22	Erikoolide ja alaealiste komisjonide järelaudit 2-1.7/10/70020/10	2.12.2010	14.02.2011	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Haridus- ja Teadusministeeriumi kantsleri Janar Holmi ning Haridus- ja Teadusministeeriumi noorte osakonna peaeksperdi Kadi Ilvese, otsustas komisjon võtta aruanne ja sellkohane informatsioon teadmiseks.
23	Pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise tulemuslikkus 2-1.7/10/70005/42	7.12.2010	18.01.2011	Ühisistungil keskkonnakomisjoniga tutvuti Riigikontrolli aruandega ja kuulati ära Keskkonnaministeeriumi kantsler Rita Annus ning Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna juhataja Peeter Eek. Komisjonid võtsid informatsiooni teadmiseks.

24	Järelevalve taimekaitsevahendite ja mineraalväetiste kasutamise üle 2-1.7/10/70010/8	8.12.2010	18.01.2011	Ühisistungil keskkonnakomisjoniga tutvuti Riigikontrolli aruandega ja kuulati ära Keskkonnaministeeriumi kantsler Rita Annus ning Keskkonnaministeeriumi jäätmeosakonna juhataja Peeter Eek. Komisjonid võtsid informatsiooni teadmiseks.
25	Investeeringute jaotamine Kultuuriministeeriumis 2-1.7/10/70006/11	17.12.2010	17.01.2011	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Kultuuriministeeriumi kantsleri Siim Suklese, otsustas komisjon võtta aruande ja sellkohase informatsiooni teadmiseks.
26	Ülevaade valdade ja linnade maast 2-1.9/10/50041/32	17.12.2010	14.02.2011	Tutvunud Riigikontrolli aruandega ja kuulanud ära Eesti Linnade Liidu tegevdirektori Jüri Võigemasti, Eesti Maaomavalitsuste Liidu tegevdirektori Ott Kasuri ning Siseministeeriumi kohaliku omavalitsuse ja regionaalhalduse osakonna juhataja Väino Tõemetsa, otsustas komisjon võtta aruande ja sellkohase informatsiooni teadmiseks.